

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Камелия Ханчева**, хабилитирана по професионално направление 3.2 Психология, Софийски Университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, катедра Обща, експериментална, развитийна и здравна психология

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност "доцент" в професионално направление 3.2. Психология, Магистърски факултет, департамент „Когнитивна наука и психология“, обявен в ДВ бр. 41/10.05.2024 г., с кандидат **гл. ас. д-р Надя Христова Колчева**.

Становището е изготвено в съответствие със заповед № 3-РК-270/28.06.2024г., на Ректора на НБУ за назначаване на научно жури (НЖ) и определяне на рецензенти на първото заседание на НЖ.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Според представените обобщени таблици и доказателствен материал, коректно отразяващ приписването на точки, кандидатът гл. ас. д-р. Надя Колчева покрива минимални изисквания към научната, преподавателската дейност за заемане на академична длъжност „доцент“ по професионално направление 3.2 Психология, според правилника за приложение на ЗРАСРБ и изискванията на Нов български университет. Кандидатът надхвърля минималните изисквания по: 1) група показатели Г (публикации) със 155.66 точки над минималните 200; 2) група показатели Д (цитирания) – 195 вместо минималните 50; група показатели Е (участия и ръководства в национални или международни проекти), кандидатът надхвърля дори изискванията за „професор“ със 130 т., при необходими 100 за професор и 0 за доцент. Изискванията на НБУ по показатели Ж, З и И, свързани с развитие на програми и участие в университетското управление, привличане на студенти и принос към видимостта на Университетската институция, са покрити и надхвърлени и ще бъдат съдържателно коментирани по долу.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

1. Оценка на монографичния труд и научните и научно-приложните приноси на автора.

Монографията „Значимите други в живота на човека“ предоставя задълбочен анализ на обширна литература по темата и представя резултати от емпирични изследвания, проведени в България. Тези резултати потвърждават един основен постулат на личностовата теория (IPARTheory), че възприетото междуличностно приемане или отхвърляне е в значима взаимовръзка с адаптивния капацитет, психичното благополучие, или затруднения във функционирането на индивида както в ранна и средна детска възраст, юношеството, така и в зрелостта. Монографията е ценно допълнение към съществуващата научна литература и доказва важността на тези отношения за устойчивостта и гъвкавостта (наричана от някои резилентност) в дългосрочен план, през целия жизнен цикъл. Научната работа на д-р Колчева представлява значим принос в областта на изследването на човешките взаимоотношения, като особено внимание се обръща на връзките със значимите други в различни възрастови периоди и социални контексти. В продължение на над десет години, д-р Колчева е провела многобройни изследвания, фокусирани върху динамиката на взаимоотношенията с родители, учители, интимни партньори и ръководители на работното място, в контекста на теорията за междуличностно приемане-отхвърляне (IPARTheory). Създаденият и /или адаптиран обширен инструментариум, с много добри психометрични показатели, за оценяване на родителското и учителското приемане-отхвърляне и поведенчески контрол в детска и зряла възраст, за оценка на чувствителността към междуличностно отхвърляне, за оценка на приемане-отхвърляне и поведенчески контрол при интимни партньори е добра основа за бъдещи крос-културни и лонгитюдни изследвания в областта и представлява безспорен принос към приложно-диагностичния аспект на психологическото познание.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации, направени след назначаването на академичната длъжност „гл.асистент“.

Гл. ас. д-р Надя Колчева изтъква няколко подобласти на професионалните си търсения, публикации и приноси. Първата област, представляваща траен интерес от дисертационния труд до хабилитацията на Надя Колчева е свързана с родитерско-детските взаимоотношения и техните дълготрайни последици. Разработките на д-р Колчева (включително необходимите нови публикации след 2009 г.) предлагат задълбочен и всеобхватен анализ на важни теми в областта на психо-социалното развитие и междуличностните взаимоотношения. Основен акцент в нейните изследвания е върху родителските стилове и тяхното влияние върху развитието на децата, в това число поведенчески проблеми в ранното детство, депресия, тревожност и злоупотреба с вещества в ранното и късно юношество и зрелостта. Изследванията

й в тази област не само разширяват емпиричната база на теорията за междуличностно приемане-отхвърляне (IPARTheory) в българския контекст, но и предлагат нови методологични подходи за оценка на тези взаимоотношения.

Научно-изследователската дейност на д-р Колчева е разнообразна и включва значими изследвания върху кариерната реализация и обучението на докторанти и университетски преподаватели в Европа. Тези изследвания предоставят ценна информация за условията на труд и обучение на младите учени и академичния персонал в различни европейски страни, като предлагат полезни насоки за бъдещото развитие на тези процеси.

В обобщение, научната работа на д-р Колчева представлява съществен принос към разбирането на сложните взаимоотношения между родители и деца, детското развитие и кариерната реализация в контекста на европейското образование. Нейните изследвания са методологично издържани, иновативни и имат значително практическо приложение.

Почти всички публикации са в реферирани, рецензирани изданията, колективни монографии, някои от тях са част от престижни бази данни (Scopus, Web of Science). Публикуването на популярни текстове, често пренебрегвано в академичните среди, е важен аспект от популяризирането на научните достижения и това усилие също следва да бъде подобаващо оценено.

3. Цитиране от други автори.

Цитиранията на публикациите в съавторство, както и на индивидуалните научни текстове на Надя Колчева са многобройни, както в чуждестранни, така и в български издания и монографии и представляват свидетелство за признанието и приемането на научните приноси на кандидата от професионалните общности в страната и в международен план.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

Д-р Колчева е ръководител за България на проект “Study of Bulgarian and Swedish adolescents”, на Изследователски център към университета в Лунд, Швеция, както и участник в редица национални и международни проекти.

Важен аспект от работата на д-р Колчева е разработването, адаптирането и стандартизацията на инструменти за оценка на различни аспекти от развитието и функционирането в детска и зряла възраст. Тя разработва и адаптира скали и въпросници, които намират широко приложение както в научните изследвания, така и в практическата работа на

хора от помагащите професии. Ценен принос към приложната психология е участието на д-р Колчева в разработването на Скрининг инструмента за тригодишни деца и Стандарти за развитие и учене в ранното детство: от раждането до три години (автор на субтест Социално развитие и Социално развитие. Себепознание). Кандидатът е автор и на българската адаптация на Батерия за оценка на ранно детско развитие (Developmental Assessment of Young Children (DAYC)). Особено внимание заслужава и разработката на въпросника за оценка на приемане-отхвърляне/контрол в организационен контекст (OARQ/C), който запълва важна празнина в изследователската литература и представлява ценен ресурс за изследователи и практики.

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE – НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти.

Кандидатът изпълнявала и надхвърляла изискванията за публикации на учебни материали в Moodle. Качени в „Moodle НБУ“ са авторски материали за над 35 курса, в следните области: психология и психопатология на развитието, психодиагностика на деца и възрастни, педагогическа психология, диагностика и работа с деца със СОП и др. Много от курсовете са разработени на български и английски език за целите на бакалавърска програма психология на английски и Еразъм студентите.

2. Работа с Еразъм-студенти.

Като част от екипа на БП Психология на английски език, гл.ас. д-р Надя Колчева има активно участие в обучителния процес на Еразъм студентите.

3. Оценки от анкетите на студентите.

По данни от таблицата за самооценка, средната оценка от студентските анкети за последните десет семестъра за преподавателската работа на д-р Колчева е мн. добър 4,32, което отговаря на изискванията за оценка над 4.00.

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ.

Гл. ас. д-р Колчева е участвала в разработването на Бакалавърска програма "Психология" (на английски език), непрекъснато усъвременява и създава нови курсове към бакалавърските и магистърски програми, участвала е в организационния комитет на Национална конференция „Ранно детско развитие: наука и практика“, 28-29 септември, 2016,

НБУ. От 2015 г. е инициатор на семинара "Професия психолог", посветен на професионалната реализация на психолозите, който се радва на популярност сред студентите.

2. Обществена активност.

Изследванията на д-р Колчева върху детското развитие и особеностите на социалното и емоционално развитие се отличават с висока научна стойност и получават международно признание. Разработената от европейски екип под нейно ръководство платформа EU-Self, събира данни за социалните и емоционални умения на деца от 47 европейски страни, и се явява значим принос към разширяването на научното познание в тази област. Платформата предлага богата информация и инструменти, които са от полза както за изследователи, така и за практики и политици в областта на образованието и има амбицията да се превърне във фактор, влияещ на социалните политики в Европа.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам Надя Колчева от студентските ѝ години в специалност Психология на Софийски университет и впоследствие като колега, колега, работещ в полето на ранното детско развитие през участие в различни научни форуми и проектни инициативи. През последните 8 години водихме съвместно курс в PSYE408 Psychodiagnostics: Adults, в МП Психология на английски език, НБУ. Надя е отговорен и целеустремен изследовател и преподавател, коректен и отзивчив колега с открит и директен стил на общуване.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Постиженията на кандидата са неоспорими, приносите изтъкнати в самооценката са коректно изведени, пожеланието е да продължава с неуморен устрем към избраните изследователски полета, а препоръката е за евентуално любопитство и към другите психологически парадигми и алтернативни изследователски и приложни модели на работа.

В заключение, оценявам положително всички аспекти на академичната дейност на кандидата гл. ас. д-р Надя Христова Колчева и убедено предлагам кандидатурата да бъде допусната до избор от Академичен съвет.

София, 24 август 2024 г.

Подпис

/доц. д-р Камелия Ханчева/